

diszes mű létrejötte jó részben az ő buzgó fáradozásának köszönhető. Csak azt óhajtottuk volna, hogy a 134 ívnyi munka nem két igen aránytalan, hanem inkább három arányosabb terjedelmű kötetben látva napvilágot.

Melegen ajánljuk e művet t. olvasóink figyelmébe: haszonnal fogja forgatni úgy a gazda, mint az entomologus.

Bors megye nagylepkéi.

Irta *Nécsey István.*

I

A „Rovartani Lapok“ utóbbi számaiban néhány képet adtam a hernyók és lepkék életéből. Most a Bors megyében gyűjtött nagylepkék jegyzékét nyújtom át az érdeklődőknek.

Magyarország lepke-faunája, mintaszerű összeállításban, a Természettudományi Társulat kiadásában megjelent „A magyar birodalom állatvilágának“ képezi egy részét. Fel van ott sorolva minden, ami csak hazánkból napjainkig ismeretes; ki van mutatva elterjedési körük is, amennyire az lehetséges volt. Hátra van még, hogy ismerjük az állatok megjelenési idejét és a magassági viszonyokat, ameddig — például a völgyben élők a hegyeken és viszont — az egyes állatok még előfordulhatnak.

Csakhogy ez már nem egy ember munkája lesz, sem intézetek, sem muzeumok nem fogják ezt elvégezhetni soha: ide több kell.

Ha mindazok, kik a lepkét gyűjtik, tudatosan és rendszeresen feljegyzik a gyűjtés helyét és napját, — de nem csak az első elfogott példányról, — hanem jegyzik azt az egész éven át és végre jegyzeteiket ezen a helyen, vagy másutt, közre teszik, úgy idővel tisztán és áttekinthetően előttünk fog állni Magyarország lepkéinek geographiája és tudni fogjuk azt is, hogy a mi faunánk nem intézhető el Közép-Európa, vagy Németország faunájával egy kalap alatt, hanem csak mint Magyarország faunájáról lehet róla szó.

Annyian csak vagyunk, hogy ezt megcsinálhatjuk?

Az a kevés, amit most a magam részéről nyújthatok, több mint tizenkét évi gyűjtés eredménye. A gyűjtés — egyrészt — bár tudatos volt, fájdalom, érezhetően nélkülözi annak folytonosságát;

másrészt kárpótól az az adatsor, mely 1893-tól kezdve, tehát hét éven át évről-évre halmozódott úgy, hogy a Bárszegyében gyűjtött állatok röpiülési idejéről elég tiszta képet adhatok.

A jegyzék még azért sem lehet teljes, mert az anyag legnagyobb része csak Barszegye mezőgazdaságilag nagyon is kultivált részéből, Verebély vidékéről való, ahol erdő, gyepes hely alig van. Hátra van még az északi erdős rész átkutatása és ha valami érdekes akad is ebben a jegyzékben, úgy a meglepetéseket majd csak a hegyvidék fogja nyújtani.

Azok a rövid kirándulások, melyek fáradtságos voltak mellett sem voltak jutalmazók, eddig csak a faunánkra új *Eupithecia conterminata* Zell. egy példányával jutalmaztak. Hazája: Csehország, Németország keleti része, Livland, és Lappland orosz része.

Sokkal érdekesebb az *Eupithecia glaucomicitata* Mn., melynek két példányát 1896-ban Verebélyen gyűjtöttem. Ez utóbbi nemcsak faunánkra, de Közép-Európa faunájára is új jelenség. Igazi hazája Brussa és Smyrna vidéke; Európából pedig, eddig csak Corsica szigetéről ismertük.

A ritkább állatok közül a *Nola cristatula* Hb. hazánkban eddig csak Fiume vidékéről, a *Lithosia pallifrons* Z. és a *Tapiostola musculosa* Hb. pedig csak Budapestről voltak ismeretesek.

A Noctuák közül még az *Arsilonche albovenosa* Göze., az *Aporophila lutulenta* Bkh., a *Luperina virens* L., a *Hydroecia micacea* Esp. és a *Metoponia flava* Hb. az érdekesebbek. A *Luperina virens* L., mely a magyar fauna katalógusából kimaradt, azt hiszem, Magyarország északnyugati részében legalább is olyan gyakori, mint varietása, a *L. immaculata* Stgr., ez pedig nem ritka.

A geometrák, leszámítva a már említett ritka Eupitheciákat, eddig még semmi különöset sem nyújtottak.

Megjegyzem végül, hogy a fajváltozatokat rendszerint nem vettem tekintetbe, és hogy néhány esztergomgyei adatot is felvettem.

I. Rhopalocera.

Papilio Podalirius L. Verebély IV. 8—V. 30., VII. 28—VIII 9. Zsarnócza VI. 29. *Machaon* L. Verebély IV. 14—V. 15.

Thais Polyxena Schiff. Léva, Verebély IV. 8.

Parnassius Apollo L. Nagy-Ugrócz, Szénásfalu, Alsó-Hámor, Zsarnócza VI. 27—29. *Mnemosyne* L. Mohi fölött. (Esztergom V. 22.—VI. 6.)

Aporia crataegi L. Verebély VI. 7.

Pieris brassicae L. Verebély, VI. 6. VIII. 2—9. *rapae* L. Verebély, IV. 4—27. VII. 13. IX. 1. *napi* L. Verebély IV. 8—VI. 23, IX. 6. *Daphidice* L. Verebély, III. 31—V. 20, IX. 5.

Anthocharis cardamines L. Léva, Verebély, IV. 24.

Leucophasia sinapis L. Verebély, Zsarnócza IV. 16, VI. 26, VIII. 9.

Colias Hyale L. Verebély IV. 26—V. 18, VIII. 29—IX. 25. *)
Myrmidone Esp. Léva. *Edusa* F. Verebély, IX. 5.

Rhodocera rhamni L. Verebély III. 19—VI. 20.

Thecla betulae L. Verebély IX. 10—25. *W-album* Knoch. Verebély, Szkiczó VI. 5-14. *ilicis* Esp. Zsarnócza VI. 27-30. *acaciae* F. Verebély VI. 6—23. *pruni* L. Verebély, VI. 17. (*quercus* L. Esztergom VIII. 9.) *rubi* L. Verebély, Kis-Tapolcsány V. 27—VI. 30.

Polyommatus virgaureae L. Verebély, Zsarnócza VI. 23—30. *Thersamon* Esp. Verebély IV. 30—V. *rutilus* Weinb. Verebély V. 20. VIII. 19. *Hippothoë* L. (Fauna regni Hung.) nem észleltem. *Dorilis Hfn.* Verebély V. 6—VI. 4. *phlaeas* L. Verebély VI. 23. VIII. 19—27.

Lycæna Argiades Pall. Verebély IV. 26—V. 6. VI. 27. IX. 7. *Aegon* S. hiff. Verebély V. 15. X. 7—10. *Argus* L. Verebély VI. 17. *ab. argyrognomon* Bgst. Verebély Igen nagy; felső szárnyainak mellső széle 17 mm. hosszú. *Orion* Pall. Nagy-Ugrócz, VI. 27. (Esztergom, V. 22.) *Baton* Bgst. Verebély V. 28. *Icarus* Rott. Verebély, Kis-Tapolcsány VI. 26—VII. 14. IX. 8—X. 3. *Amanda* Schm. Verebély VI. 20. *Bellargus* Rott. Mohi VI. 3. (*Corydon* Poda Esztergom, VIII. 9.) *Meleager* Esp. Zsarnócza VI. 28, (Esztergom, VII. 26.) *Admetus* Esp. Zsarnócza, VI. 28. (*Damon* Schiff. Esztergom, VII. 26.—VIII. 9.) *argiolus* L. Verebély, IV. 8—VI. 23. *semiargus* Rott. Kis-Tapolcsány. VI. 26. *Cyllarus* Rott. Verebély, V. 6—VI. 24. *Arion* L. Verebély. (Esztergom.)

Nemeobius Lucina L. Verebély, IV. 24—V. 6, VII. 1—15.

Apatura Iris L. Alsó-Hámor, Szkiczó, Zsarnócza, Velka-Pola, VI. 29—VII. 2. *Iiia* Schiff. Verebély, VIII. 25. *ab. Clytie* Schiff. Verebély, IX. 2. ♀.

Limenitis populi L. Velka-Pola, VI. 30.

Neptis Lucilla F. Zsarnócza, VI. 29

Vanessa levana L. Léva. *v. prorsa* L. Verebély. *C-album* L. Verebély, III. 30—IV. 16, V. 30—VI. 9. IX. 3—XI. 8. *polychloros* L. Verebély, III. 13—IV. 26. VI. 21—VII. 1. *urticae* L. Verebély, III. 13—V. 22. VI. 10—IX. 6. *Jo* L. Verebély, III. 20—V. 16. IX. 17—26. *Antiopa* L. Verebély, III. 22—IV. 10. VII. 10. *Atalanta* L. Verebély. IV. 24. VII. 31. IX. 7—29. *cardui* L. Verebély, V. 18—30, VII. 15—19. IX. 7—X. 30.

Melitæa Cinxia L. Verebély, V. 20. VI. 3. (Esztergom,

*) *Palaeno* L. a Fauna regni Hung. Lepid. szerint Bars m. Lucsivnán találtatott, minthogy azonban Borsmegyében ily nevű helynév nem fordul elő, a Szepesmegyei Lucsivna értendő.

V. 22. *Phoebe Knoch*. Verebély, Kis-Tapolcsány, V. 6—VI. 27. *Trivia Schiff*. Verebély, V. 6—VI. 4. *didyma* O. Léva, Verebély, Zsarnócza, V. 20—VI. 27. *Athalia Rott* Verebély, Szkiczó V. 20—VI. 30. *Aurelia Nick*. Verebély, Szkiczó, VI. 4—30.

Argynnis Scelene Schiff. Verebély és Esztergom, V. 20—VI. 4. VII. 15. *Dia* L. Verebély, Zsarnócza, IV. 24—VII. 1. IX. 25. *Daphne Schiff*. Zsarnócza, VI. 27. *Hecate Esp*. Verebély VI. 20. *Latonia* L. Verebély, IV. 8—V. 30 VI. 10—26. VIII. 6 IX. 25. *Aglaja* L. Verebély, Zsarnócza, VI. 20—VII. 2. *Niobe* L. Verebély, Zsarnócza, 12. VI.—29. *ab. Eris Meig*. Zsarnócza. VI. 20—29. *Adippe* L. Verebély, Zsarnócza, VI. 20—27. *ab. Cleodoxa* O. Zsarnócza VI. 20—27. *Paphia* L. Verebély Zsarnócza. VI. 20—29. *Melanargia Galatea* L. Verebély, Tapolcsány, VI. 13—VII. 1.

Erebia Medusa F. Verebély. *aethiops Esp.* Verebély. *ligea* L. Léva.

Satyrus Hermione L. Verebély, Zsarnócza, VI. 29—VII. 9. *Circe F.* Verebély, Zsarnócza, VI. 20—VII. 26. *Briseis* L. Léva. (Esztergom, VII. 9—VIII. 5.) *Semele* L. Verebély. Esztergom VII. 25. *Arethusa Esp.* Verebély, VIII. 9. (Esztergom.)

Pararge Maera L. Verebély, V. 20. *Megaera* L. Verebély, V. 17—VI. 4. (Esztergom.) *Egeria* L. v. *egerides* Stgr. Verebély. (Esztergom, VIII. 9)

Epinephele Lycaon Rott. Verebély, VII. 15. *Fanira* L. Verebély, VI. 6—VII. 7. VIII. 6. *hyperanthus* L. Verebély VI. 30. *Coenonympha Iphis Schiff*. Verebély, V. 6—28. *arcania* L. Verebély, V. 20—VI. 13. *pamphilus* L. Verebély, V. 8.

Spilothyrus alcaeae Esp. Verebély, V. 8. VII. 21.

Syrichthus carthami Hb. Zsarnócza, VI. 29. *alveus* Hb. Verebély. v. *fritillum* Hb. Verebély, IX. 25. *serratulae* Rbr. Verebély, IV. 30—VI. 13, VII. 15. (*orbifer* Hb. Esztergom. V. 15.)

Nisoniades Tages L. Verebély, IV. 10—V. 17.

Hesperia Thaumasa Hfn. Verebély, Zsarnócza, VI. 3—VII. 9. *lineola* O. Verebély, VII. 14. *Actaeon Rott*. Verebély, VI. 4. *sylvanus Esp.* Verebély, Zsarnócza, VI. 13—30 *comma* L. Verebély, IX. 25.

II. Heterocera.

A. Sphinges.

Acherontia Atropos L. Verebély, Léva IX. 27—30.

Sphinx convolvuli L. Verebély, VI. 17. VIII. 17—IX. 14. *ligustri* L. Verebély, VI. 16—VII. 21. *pinastri* L. Verebély május.

Deilephila euphorbiae L. Verebély, Léva VIII. 6—23.

Elpenor L. Verebély, Léva. V. 17. VIII. 6—17. *porcellus* L. Verebély, Zsarnócza VI. 13—23. *nerii* L. Léva, hernyó.

Smerinthus tiliae L. Verebély, Léva IV. 29—VI. 2. *quercus Schiff*. Verebély, 1897-ben egy példány. *ocellata* L. Verebély, Léva IV. 29—V. 24. VII. 8. *populi* L. Verebély, Léva V. 2—VI. 26.

Macroglossa stellatarum L. Verebély, IV. 24—V. 27, IX. 7—X. 28. *fusciformis* L. Verebély, VI. 13. Léva, (Esztergom, V. 22.)

Trochilium apiforme Cl. Verebély, V. 21—VII. 3.

Sciapteron tabaniforme Rtt. Verebély.

Sesia cephiiformis O. Zsarnócza, julius. *tipuliformis* Cl. Verebély, V. 19—VI. 14. *asiliformis* Rott. Verebély. *myopiformis* Bkh. Verebély VI. 9—18. (*ichneumoniformis* F. Esztergom. VIII. 14.) *empiformis* Esp. Verebély, IV. 28—VI. 17. *astatiformis* H.-S. Verebély, V. 24—30. (*triannuliformis* Frr. Esztergom, VI. 29.)

Ino pruni Schiff. Verebély, VII. 1—22. *globulariae* Hb. Verebély. VI. 13—VII. 1. *statices* L. Verebély, VII. 22.

Zygaena pilosellae Esp. Verebély, VII. 1—15. *brizae* Esp. Verebély, VII. 1. *achilleae* Esp. Verebély, Zsarnócza, VI. 24—28. *loniceræ* Esp. Verebély. VII. 1. *filipendulae* L. Verebély, Zsarnócza, VI. 27—VII. 21. *angelicae* O. Verebély, VII. 1. (*Ephialtes* L.) *ab. coronillae* Esp. Verebély, VII. 15—22. *ab. trigonellae* Esp. Verebély, VII. 22—26. *carniolica* Sc. Verebély.

Syntomis Phegea L. Verebély, Nagy-Ugrócz, VI. 4—27.

Naclia ancilla L. Verebély VII. 21.

B.) Bombyces.

Sarrothripa undulana Hb. Verebély IV. 5.

Earias clorana L. Verebély, IV. 16—V. 19.

Nola cucullatella L. Verebély, VII. 10. *cicatricalis* Tr. Verebély IV. 24. *crisatula* Hb. Verebély VII. 10

Calligenia miniata Forst. Zsarnócza, VI. 27.

Setina irrorella Cl. Verebély, Zsarnócza, VI. 20—29. *rosida* Esp. Verebély, *mesomella* L. Léva, Zsarnócza, VI. 28.

Lithosia muscerda Hfn. Verebély, VI. 24. *complana* L. Verebély, Zsarnócza, VI. 29. *lutarella* L. Verebély, V. 20. VII. 21—VIII. 7. *pallifrons* Z. Verebély, VII. 21—VIII. 7.

Gnophria quadra L. Verebély.

Emydia (striata) L. Esztergom V. 22)

Euchelia jacobaeae L. Verebély, VI. 26. (Esztergom, V. 22.)

Nemeophila russula L. Verebély, V. 11—VI. 4.

Callimorpha dominula L. Léva, Verebély, VII. 14. *Hera* L. Verebély, Léva.

Arctia caja L. Verebély, Léva. VIII. 16—24. *villica* L. Verebély (Esztergom.) *Hebe* L. Bars-Szentkereszt, (Esztergom, IV. 25. V. 13.) *aulica* L. Verebély, Léva. V. 6.

Spilosoma fuliginosa L. Verebély, (Esztergom.) *luctifera* Esp. Esztergom V. 12. *mendica* Cl. Verebély IV. 30—V. 10. *lubricipeda* Esp. Verebély, VI. 26, VIII. 18. (Esztergom. V. 22) *menthastri* Esp. Verebély, IV. 26—V. 8. *urticae* Esp. Verebély, V. 1—23, IX. 26.

Hepialus sylvinus L. Verebély, VIII. 11—IX. 4.

- Cossus cossus* L. Verebély, Léva, VI. 17—VII. 13.
Zeuzera pirina L. Verebély, Léva.
Endagria ulula Bkh. Verebély.
Heterogenea limacodes Hfn. Zsarnócza, VI. 27.
Psyche unicolor Hfn. Verebély, VI. 16—VII. 24. *villosella*
 O. Verebély VI. 15—VII. 11. *viciella* Schiff. Verebély, VI. 18—29.
 (*plumifera* O. Esztergom.) *hirsutella* Hb. Verebély VI. 6—VII. 5.
Epichnopteryx Sapho Mill. Verebély, VIII. 12.—21.
 (Esztergom, V. 22.)
Cochliotheca crenulella Brd. Verebély, (Esztergom.)
Fumea nitidella Hofm Verebély, VI. 25.
Penthophora morio L. Verebély, Szkciczó, Léva, Zsarnócza, IV. 14—VI. 26.
Orgyia antiqua L. Verebély, VII. 8, X 3—24.
Dasychira fascelina L. Verebély, VII. 30—VIII. 7. *pubibunda* L. Verebély
Laria L-nigrum Müll. Léva.
Leucoma salicis L. Verebély.
Porthesia chrysorrhoea L. Verebély, VI. 27—VII. 11.
Psilura monacha L. Verebély, egy fűzfa törzsén.
Ocneria dispar L. Verebély, VII. 23—VIII. 8 és X. 7. (♂)
Bombyx castrensis L. Fauna regni Hung. *neustria* L. Verebély, V., 21. *catax* L. Fauna regni Hung. *rubi* L. Verebély, IV. 29—VI. 10. (Esztergom.)
Crateronyx dumi L. Léva.
Lasiocampa potatoaria L. Fauna regni Hung. *pruni* L. Verebély, VI. 25. *quercifolia* L. Verebély. *pupulifolia* Esp. Verebély. Egy példány fűzfáról. *pini* L. Verebély.
Saturnia pyri Schiff. Verebély, Léva, IV. 3—V. 21, *spini* Schiff. Verebély, IV. 7. *pavonia* L. Verebély, Léva. IV. 6—V. 16.
Cilix glaucata Sc Verebély. V. 20. VIII. 11—X. 10.
Harpyia bifida Hb. Verebély, VIII. 5. *vinula* L. Verebély, Léva. IV. 12—24, VII. 17.
Stauropus fagi L. Léva, (Esztergom.)
Uropus ulmi Schiff. Verebély. IV. 20.
Notodonta tremula Cl. Léva. *chaonia* Hb. Léva, Verebély. V. 20.
Pterostoma palpina L. Verebély, VII. 25
Phalera bucephala L. Léva
Pygaera anastomosis L. Verebély, VIII. 29—IX. 9. *curtula* L. Verebély VII. 11—14. *anachoreta* F. Verebély, VII. 2—18.
Thyatira batis L. Léva, Zsarnócza, Verebély. VI. 28.
Asphalia ridens F. Verebély, IV. 24.